

Szerkesztőségi iroda:

Nagybecskerek.

Zápolya-utca 1-ső szám.

hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitiz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előzetesek és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: Dr. BRAJNER LAJOS.

Előfizetési árak:

Egész évre ———— 24 kor.
Félévre ———— 12 .
Negyedévre ———— 6 .
Egy hónap ———— 2 .
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési irodákban.

Megjelenik

vasár- és ünnepnapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

Nagybecskerek, 1909.

XXXVIII. évfolyam 75. szám.

Péntek, április 2.

A nagybecskereki vízvezeték.

Négy közlemény.

II.

Nagybecskerek, április 2.

Kétségtelenül számításba lesz veendő, hogy az utcák öntözése, a közhivatalok és közintézeteknek ivó- és haszonvizzel való ellátása mennyi költséget igényel vagy jelent és az így kiszámított összeg, mint a közjöveldelmi pénztárt terhelő szükséglet, kell hogy fedeztessék, ha t. i. ezen esetben a legegyszerűbb igazságot nem akarjuk kizárni.

Ha így a magán és közfogyasztás faktorait megközelítőleg kiszámítottuk, akkor hozzávetőlegesen mondhatjuk, hogy a vízvezeték nyers jöveldelme mennyi. Természetesen a létesítéshez szükséges összeg kamat és tőketörlesztési évi hányada az, ami itt elsősorban tekintetbe jö.

A nekünk bement 600 fogyasztó helyett, mi 800 veszünk, mert kiindulási pontunk és főrekvési célunk igenis a vízvezeték létrejötte; a felenkénti 30 koronát is elfogadjuk, de már a 400.000 koronával való létesítésnél engedjessék meg nekünk egy kis Tamáskodás. Hiszen a 400.000 koronánál is legalább 20.000 kor. értékesítési veszteség áll elő. A félévre előre fizetendő kamathányad is 10 000 koronát tesz. Az időközi kamatvesztéséget is legalább ugyanannyira kell tennünk. Ez már 460.000 korona. Tehát alkudjunk meg a vérmes reményitől duzzadózó, vagy ettől nem látókkal 500.000 koronában, ha ebből valami megmarad, nem fogjuk, mint mondani szokás, a kórházba küldeni. Így tehát az évi annuitás 25.000 korona, amely megközelítőleg a 30 koronát fizető 800 fogyasztó által majdnem teljesen fedeztetnek.

A hajtó villamos áram költségeit, a közfogyasztás terheit, fönntartást, igazgató és kezelő, meg szolgálsemélyzet költségeit,

bele értve még azon egy szál csaposlegényt is, ki az utcák öntözésére kivezénylendő haderő volna, az e célra, mint a közjöveldelmi pénztárból fedezendő szükséglet nyerne kiegyenlítését. Ha a közelebbi jövőben a fogyasztók számának szaporodása által a jöveldelme fokozódnék, ebből elsősorban a kezdet idejében okvetlenül előáll hiányt kellene és pedig lehetőleg több évre kitolt törlesztési tervvel visszafizetni. Ha ezek után is jöveldelme többlet mutatkozik, akkor a vízfogyasztás emelkedésének nemes célját előmozdítandó, a víz árát emiatt, meg az olcsóbb megélhetés miatt is fokozatonként alább kellene szállítani.

Idáig sok szó esett mindenféle megfontolást igénylő előfeltételről, számításról, meg garanciákról, amelylyel a vállalkozó város a részesező érdekeltiségnek, meg az összes fogyasztóknak tartozik. Mindezek felett azonban jó, iható és immunis vízzel kell gondoskodni és ilyen szállítani. A víz-ellátás a Béga folyóból vagy talajvizből is eredhet. Sok minden szól a Béga mellett, elsősorban azon megszokottság, amelylyel az összes ezen folyó mellett lakók ennek vízéhez majdnem elválaszthatatlanul ragaszkodnak.

Ki egyszer Béga vizét itta,
Arra kívánkozik vissza.

Mióta a folyóvizekben előforduló fertőző és bacillusos anyagokról a köztudat értesült, számos lett az ártézi és mélykut. De nagy ám azok száma, kik, ha folyóvizet ihatnak, ettől meg nem válnak. Nem kell ahhoz vagonbéli tehetőség, csak az egészség és az attól elválaszthatatlan tisztaság iránti érzék, hogy a folyó vizet immunissá tegyék. Akinek szerény háztartásában a főzéshez naponta akár csak egyszer is begyujtanak, az forralhat annyi folyóvizet, amennyi egy-egy napi iváshoz az egész család részére elég. Ezt aztán meghűlni, ülepíteni hagyjuk és egy szűrőkészüléken kristály-

tisztára szűrjük. Ezen eljárás közlésének nem az a célja, hogy ennek követőket verburáljon akkor, mikor az általános vízvezeték létesítéséről van szó, hanem csak megértése annak, hogy ilyen vízzel élők miért vonakodnak a mély- vagy ártézikut vizének élvezetétől, amely minden kétségen fölül nem olyan kristálytisza és mellékiznélküli, mint az ő megkedvelt italuk, a ritkán hiányzó kénizről nem is szólva.

Egy a közügyekkel és különösen mint orvos, tehát szakmabeli, a vízvezeték kérdésével foglalkozó barátom, helyesen mondotta, hogy a Béga vizének használása a legalkalmasabb volna, ha gyakran előforduló tulsűrűségénél, mondjuk iszaposságánál fogva nem kellene attól félni, hogy a mostani előrehaladott tudás mellett is leg-tökéletesebben megszerkesztett szűrőkészülékek is ideig-óráig, talán napokra is bedugulnak és felmondják az ismét helyreállítható szolgálatot.

Igy tehát a talajvizre volnánk utalva.

Menexer Lipót.

A földadótörvény. Április 1-én megjelent az 1909. évi Országos Törvénytar (Corpus Juris) 4. száma a következő tartalommal: V. t.-cikk. A földadókataszter kiigazításáról és a földadó százalékaának megállapításáról.

Katonai tanácskozások. A Budapesti Tudósító jelenti: A közös hadügyminiszterium osztályfőnökének, Hoffmann Hugó altábornagynak legutóbb Budapesten folytatott tanácskozásai a tis tek lakáspénzének biztosítására vonatkoztak. Már hosszabb ideje mozgalom indult meg, hogy a közös hadsereg, a magyar királyi honvédség és a cs. kir. Landwehr kötelékébe tartozó tisztek nyugalmaztatásuk esetén is megkapják lakáspénzüket; a kérdés pénzügyi nehézségeire való tekintettel önbiztosítást vettek tervbe. Ez az akció, melyet a közös hadügyminiszter már az őszszel tartott delegációk alkalmával megemlített, most befejezéséhez közeledik.

A „TORONTÁL“ tárcája.

A zárda titka.

Megvacsoráltunk az éjszakától egészen kék kertben s aztán egy törpe fenyő alatt fekete kávéhoz ültünk, hol a galyak közt átvilágító hold egy arany léggömbnek látszott.

Házigazdánk egy négyzetletű palackból valami sűrű vörös likőrt töltögetett az oda készített apró poharakba.

— Kóstoljátok meg csak! — mondta. — Azt hinné az ember, hogy valamely szép barna boszorkány beleparolta volna az Alpesekek összes aromás füveit. Kóstoljátok s elmondom nektek a liköröm történetét és annak a titkát.

Ezzel göndör szakállába mélyesztette az ujjait, feltette a széles peremű szalmakalapját s mert nem akarta bevallani, hogy az esti friss levegő bántja, költői fantáziával, mi sohasem hiányzott nála, azt adta ürügyül, hogy a hőség és a holdvilág a feje fölött alkalmatlankodik neki.

A cseléd, egy arlesi lány, leszedte az asztalt és a nyakkendője keresztelésénél egy kis arany kereszt kandikált elő, mely langyos meleg lehetett.

Lapidraille, a házigazdánk a kalap által egészen beárnyékolta arccal, így kezdte elbeszélését:

— Jó harminc esztendeje már, hogy a Barbelan szénégető kunyhója ott gubbasztott a sűrű tölgyerdővel borított Lubéronhegy tövében, pár száz méternyire egy zárdától, hol azóta gyárat rendeztek be.

— Barbelan, mint mondtam, szénégető volt, de emellett ügyes orvvadász és csempész is. Esténként ott lehetett őt találni az ajtója előtt, amint régi rossz puskáját tisztogatta. Mögötte Nais, a felesége ingerkedett a kuszabón a kutyával.

— Szép asszony volt ez a Nais. Göndör hajjal, melybe állandóan egy szál virág volt tűzve, nagy óz szemekkel, magas nyulánk termettel, mely nyüttes, szakadozott öltözeté alól is kidomborodott.

A házaspár éppen csak hogy meg tudott élni valahogy, bizonyosan a Barbelan sok mindenféle foglalkozása miatt, mert a fickó szívesen ott hagyta magában égni a szénmáglyát, hogy egy-egy özre lessen az erdőszélen akár hajnalig, melyet aztán másnap Avignonba vitt.

— Közelökben a zárda bőven uszott minden földi jókban.

— A zárdafőnök, kitanult gyógyszerész, csodálatos receptet talált fel s a szerzetesek az ő felügyelete alatt olyan likőrt gyártottak, melyet még Amerikába is elszállítottak.

— A zárda harangjai gyári csengők hangját

vették fel és nem lehetett többé tudni, vajjon hajnali misére hívják-e a jó atyákat, avagy a szeszfőzőbe.

— Barbelan, mindig agyrémekeket kergetve, sokszor elgondolta magában, hogy meg lenne alapítva a szerencséje, ha meg tudná kaparítani a barátok receptjét és Naisval elhatározták, hogy török-szakad, de meg fogják szerezni a titkot.

— A zárdafőnök egy pénteki napon megkopogtatta botjával a kunyhó ajtaját.

— Nais éppen a piros szoknyáját foltoz-gatta, mely ugylátszott, mintha valami zászló piros sávjából lett volna szabva.

— A barát anélkül, hogy belépett volna, a szénégető után tudakozódott. Egy pár fát kellett volna a zárda udvarán kivágni.

— Nais igérete, hogy elküldi a férjét, mihelyt hazatér s mosolyogva nézett a barátára, ki sehogy se tudott a helyéből mozdulni. Az asszony kérte, hogy lépjen be és pihenje ki magát egy kisé. A forróság tikkasztó volt s a barát engedett.

— Nais folytatta a varrást. Egy szoknyában volt s meztelen karjai, nyaka több illatot leheltek a Sába királynő fátyolánál.

— A jelenet tökéletesen hasonlított a „Kisértések“-hez, melyek oly kedvesek a vén festőknek.

— Majd felkelt a szép barna menyecske s két pohár friss vizet hozott, melyekbe citromot

NAPONTA FRISS

écskai uradalmi legfinomabb

TEAVAJ

1/4 kilogramm ára 76 fillér.

NAPONTA FRISS

Telefon 63.

317-4.1

Egyedül kapható: Tolveth Frigyes fűszer- és csemege-üzletében.

Telefon 63.

HIREK.

Tájékoztató.

A fürdő (telefon 118. sz.) minden nap reggeli 6 óráig kezdve az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden hétfő, szerda és pénteken déltől 9/10 óráig délután. Ugyanazon napokon este 5-től 7 óráig urak részére is Vidéki hölgyek részére minden nap délelőtt 12-ig. A kádfürdő reggeltől este 7-ig nyitva marad.

A Torontálvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület ingyenes olvasóhelyisége és könyvtára nyitva van mindennap d. u. 5 órától este 10-ig. Vasár- és ünnepnapokon d. u. 2 órától este 10-ig.

A kultur-egyesület nagybecskereki munkás gimnáziuma április havi előadásainak sorrendje a következő: Április 2. 8-9-ig Gazdasági vegytan, 9-10-ig Egészségtan. Április 7. 8-9-ig Gazdasági vegytan, 9-10-ig Egészségtan. Április 14. 8-9-ig Elektrotechnika, 9-10-ig Egészségtan. Április 16. 8-9-ig Egészségtan, 9-10-ig Elektrotechnika. Április 21. 8-9-ig Egészségtan, 9-10-ig Gazdasági vegytan. Április 23. 8-9-ig Történelem, 9-10-ig Gazdasági földrajz. Április 28. 8-9-ig Elektrotechnika, 9-10-ig Egészségtan.

Április 18. A kultúregyesület közgyűlése.

Április 19. Közigazgatási bizottság közgyűlése.

Május 6. Megyei áll. választmány ülése.

Május 9. Számonkérő tisztizsék.

Május 10. Tavasz rendezés megyei gyűlése.

— **Személyi hír.** Botka Béla főispán ma délelőtt Bielek Antal tb. megyei főjegyző és Krumenacker Ferenc számtanácsos kíséretében Párdányra utazott, hogy megvizsgálja az ottani főszolgabírói hivatalt.

— **Fájdalmas péntek.** A hétfajdalmu Boldogasszony emlékeztétét ünnepelte meg ma a róm. kath. világ, melyet fájdalmas pénteknek neveztek el. Ez alkalommal a szomszéd falvakból ma, szokás szerint, zarándokcsapatok is jöttek Nagybecskerekre s a róm. kath. plébánia templomban d. e. 9 órákor nagy mise volt, melyen Magyar Pál pápai kamarás pontifikált.

— **A szabad iskolából.** A kultúregyesület nagybecskereki munkás gimnáziumában ma este 8-9-ig Perl Mihály tanár folytatja gazdasági vegytani előadásait. Utána 9-10-ig Fialowski Béla dr. kir. törvényszéki orvos, egészségügyi tanár megkezdte egészségügyi előadásait.

— **A tavaszi rendezés megyei közgyűlése.** Torontálvármegye törvényhatósága, mint már említettük, május hó 10-én d. e. 10 órákor tartja tavaszi rendezés közgyűlését. A közgyűlést megelőzőleg május hó 6-án és folytatólag az állandó választmány ülésezik szokás szerint délután 4 órákor.

— **A számonkérő tisztizsék ülése.** A számonkérő tisztizsék legközelebbi ülését május hó 9-én délelőtt 10 órákor tartja meg.

— **Szerbek barkaszentelője.** Gör. kel. szerbjeink holnap ünneplik meg barkaszentelőjüket, mely alkalommal szokás szerint körmenet lesz a belvárosi gör. kel. templomban. A körmenet, melyben leginkább gyermekek vesznek részt, a Szerbtemplom-, Árpád- és a Hunyadi-utcán vonul végig.

csavart. A gyümölcs savanyu nedve az ujjaira tapadt s Nais úgy tett, mintha nem tudná letörölni, közben pedig az ital ötletéből a híres líkőrről kezdett beszélni.

— Oh, a szegények! nem lehetett mondani, hogy gazdagok voltak, Nais mindamellett is megkóstolta a barátok elixírjét és nagyon szerette volna tudni, hogy kell azt csinálni, legalább egy palackra való, betegség esetére...

— Leült az ajtó közelében az asztal egyik sarkán, melyen a barát könyökölt s a falusi asszony kacérságával bevallotta, hogy mindent, a mije csak van, oda adna érte, ha birtokába juthatna a titoknak.

— A barát ránézett. Nem volt egyebe, mint ambrás karjai, meztelen keble, göndör haja, piros ajka. A prior megerteni látsott a vásárt és hátat fordítva az istennek, lesütött szemekkel kiszolgáltatta a csodás receptet.

— Nais felkelt. A prior azt hitte, hogy a menyecske be akarja zarni az ajtót, az azonban kisetett s a szent ember elámulva látta, hogy ugrálva szalad ki az utra.

És nevetett a semmirekélő asszony, mint egy valóságos ördög, amint a szekérutat szegélyező buzaföldek közé ért, melyeknek arany kalásza hullámoztak a langy szellőben.

— A Pan meleg órája volt ez, mint az alexandrinus poéták állították, az óra, mikor a

— **A kultúregyesület irodalmi és művészeti matinéja.** A Torontálvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület szabad liceuma ez évi ciklusát április 12-én fogja berekeszteni. A liceum vezetősége a berekesztés ünnepes aktusaként irodalmi és művészeti matinét rendez, amely husvét hétfőjén, április 12-én d. e. 11 órákor lesz a vármegyház dísztermében. A matinét, amely ugyanint a liceum többi előadásai, díjtalan lesz, Jankó Ágoston alispán, a kultúregyesület alelnöke nyitja meg aktuális fejtegetéssel. Utána a filharmonikusok egyesületének kvartettje következik, majd Knyaskó Lajos, a liceum igazgatója tart előadást. Azután Kaposi Józsa a szintársulat kitűnő énekművésznője fog énekelni, akit a kultúregyesület vezetősége kér föl a közreműködésre. Őt követi Somfai János, aki egy novellát és egy tréfás verset olvas föl. Végül ismét a filharmoniai egyesület fog szerepelni egy kiváló művészi számmal. A részletes műsor összeállítását most folyik s a vezetőség arra törekszik, hogy a közönségnek igazi műélvezetet nyújtson. A matinéra való előkészületek folytán a legközelebbi vasárnapon, április 4-ikén nem lesz liceális előadás s a husvétati matiné lesz a liceum ez idei 9-ik évi ciklusának befejezése.

— **A vöröskereszt-egyesületből.** A vöröskereszt-egyesület torontali fiókjai közül, mint már említettük is, az utóbbi időben több fiók felszámolt s a vármegyei választmány a crepajai fiók vagyonát 916 korona és 65 fillért, továbbá a lázárköldi választmány 517 korona 77 fillérnyi vagyonát felküldötte a központba.

— **Községi közlegelők.** A földmívelésügyi miniszter a főispán szóbeli, valamint írásbeli előterjesztésére Szárcsa községnek 4000, Román-szárcsának pedig 6000 koronát engedélyezett közlegelők szerzésére, egyszersmind feltételül kötvén ki azt, hogy ezek az ingatlanok sem fel nem oszthatók, el nem idegeníthetők, meg nem terhelhetők, sem pedig bérbe nem adhatók.

— **Elhunyt községi jegyző.** Részvétellel veszszük Szárcsáról a hírt, hogy ott fiatalon, hosszas szenvedés után elhunyt Wiume Ferenc tart. honvéhadnagy, volt bánlaki községi jegyző, 37 éves korában. Az elhunyt a torontálmegyei jegyzői karnak egyik legtehetségesebb tagja volt, de hosszas és gyógyíthatatlan betegsége miatt kénytelen volt nyugalomba vonulni, s most megváltotta a halál kínos szenvedéseitől. Halálát neje szül. Engels Mariska, három gyermeke s nagy rokonsága gyászolja. Temetése tegnapelőtt volt szülőfalujában, Szárcsán, rokonai, a járás jegyzői kara és nagyszámu gyászoló közönség jelenlétében.

— **Az új mértéktörvény.** A temesvári kereskedelmi és iparkamara értesíti az érdekelteket, hogy a mértéktörvény végrehajtására vonatkozó rendeletek és utasítások, továbbá a hitelesítés

alá bocsátott mértékek és mérészközök rajzai a m. kir. központi mértékügyi intézet kiadásában megjelentek és csekély árban megszerezhetők. Ezen rendeletek, utasítások és rajzok jegyzéke a kamaránál megtekinthető.

— **Sorozat.** A központi járásban tegnap megkezdett sorozást ma folytatták. A mai napon a botosi, perlaszi, lázárköldi és zsigmondfalvai állításkötelesek kerültek sor alá. A mai nap eredménye teljesen kielégítő s még a tegnapihoz is jobb volt, amennyiben mintegy 180 állításköteles közül 80 ember maradt benn.

— **A délmagyarországi kávéosok és vendég-lősök gyűlése.** Mint Temesvárról jelentik, a Délmagyarországi Vendég-lősök és Kávéosok Ipartársulata tegnap tartotta ott rendez évi közgyűlését, amelyen a tagok nagy számban vettek részt. A közgyűlést Schubert Péter elnök nyitotta meg, ki jelentésében beszámolt a folyót év eredményeiről. Különösen a pincérinasok iskolája mutatott fel szép eredményt, amennyiben huszoneket fiu, szakértő tanítók felügyelete alatt megfelelő kiképzést nyert. Az iskolában a tanítványok a magyar, német és francia nyelvben, írás, olvasás és számolásban szép jártasságra tettek szert, de megfelelő oktatásban részesültek a foglalkozásuk praktikus részét illetően is. Végül megejtették a választásokat s a választmányba Nagybecskerekéről Réber Ferencet választották meg.

Az epeutak megbetegedéseinél a legkiválóbb orvosok már évtizedek óta a Ferenc József-késérővizet erőteljes és természetes oldó erejénél fogva a legkitűnőbb eredménnyel rendelik. Napenkénti adag: 1 pohárral, felmelegítve reggel éhgyomorral veendő. 1909. 6. 3.

— **A gyanu öl.** Tragikus eset játszódott le az éjjel a Vásár-téren levő Spitzer-féle kocsma udvarán. Egyik pincérleány a 21 éves Higyisi Katica ugyanis az éjjel 2 óra tájban öngyilkos szándékból az udvaron levő kutba ugrott. A leány nem halt meg, de a hideg fürdőn kívül bordasérülést is kapott. A gyorsan előtermett rendőrségnek a szomszédokkal együtt azután sikerült a leányt a vízből kimenteni s a fiatal öngyilkos leányt kivitték a kórházba. Sebészlése nem valami súlyos, de a hideg fürdő következtében a leány alaposan átfázott, úgy, hogy most betegen fekszik a kórházban. Tettének oka az volt, hogy a rendőrség állítólag őtet is gyanúsította azzal, hogy segített volna a többinek Brankov Péter kumani ácsmester pénzét ellopni s mert folyton azzal rémitgették, hogy a börtönbe kerül. Ez a gyanu készítette azután a végzetes tette, mely szerencsére ezúttal nagyobb baj nélkül maradt.

Színház, irodalom.

Heti műsor.

Április 3. Szombat: Erdészleány. Operette. (Ujdonság.)

Április 4. Vasárnap délután: Tatárjárás. Operette. Este: Erdészleány. Operette.

Április 5. Hétfő: Hoffmann meséi. Opera.

* **Tatárjárás.** Tegnap este ismét a Tatárjárás adta elő a szintársulat, de a szép muzsikájú kedves darabot a nagybecskereki kis színházi közönség már eleget látta s így bizony a színház alig telt meg félig. Akik azonban eljöttek, azok szívesen hallgatták a szép melódiákat és buzgón tapsoltak a herceg önkéntesnek Peterdi Etelkának, a bájos Riza bánonőnek Pataki Vilmának, továbbá Haraszti Vilmának, Kabosnak, Radványi Dezsőnek, Remetének és Virányinak. Az előadás meglehetősen pongyola volt.

* **A király.** Ma este egy vígszínházi darabban lesz része a közönségnek. Ez a Flers, Caillavet és Aréne francia társaságnak „A király” c. darabja, amelylyel egy csomó pikantiával fűszerezve a szerzők mindenféle államfői kicsufornak Bizonyos, hogy igen vidám estére van kilátása a közönségnek.

* **Hungary of to-day.** Alden Percy, az angol alsóház tagja, nemzetünknek e lelkes barátja, aki legutóbb félvezen át tanulmányozta Magyarországot kulturális, gazdasági és politikai viszonyait és azóta az angol sajtó legkiválóbb organumaiban közviszonyaink higgadt ismertetése érdekében rendkívül sikeres propagandát fejt ki, újabban „Hungary of to-day” (A mai Magyarország) cím alatt Golonya Jenő a Budapestben megjelenő „Hungary” című angol folyóirat szerkesztőjének közreműködésével terjedelmes művet

Müncheni „Salvator-sör” kapható ma és minden nap friss csapolás. Ezenkívül a „Szent István-sör” is állandóan csapon van. MARCOIN JENŐ kaszinó vendéglős.

adott ki a magyar politikai élet vezéreinek és több kiváló tudósok és publicisták közreműködésével. Ez a mindenképpen értékes és díszesen kiállított könyv a fővárost és az ország legtöbb vidékét művészi illusztrációkban is bemutatja és ő Felsége, valamint a kormány tagjainak arcképe mellett néprajzi képeket is tartalmaz. A kiadó cég gondoskodása folytán a mai Magyarországon ezen hű tükrök az angol könyvpiacra, valamint az újságok eláruló helyein, vasuti indóházakban és tőzsdékben rendkívül jutányos áron kapható és ezáltal elterjedése a brit birodalom olvasó közönségének legszélesebb rétegeiben biztosított. A bevezetésben a szerző meleg rokonszenvvel méltatja a magyarországi történelmi és nemzeti törekvéseit, hazánk természetis szépségeit és népének erényeit. A közoktatást Apponyi Albert gróf, az igazságszolgáltatást Günther Antal, az adóreformot Wekerle Sándor, az iparfejlesztést Kossuth Ferenc, a magyar zenét Káldy Gyula, a kultúr-életet Beöthy Zsolt, a népszerűséget, az ipart és a pénzügyeket Vargha Gyula ismerteti. A könyvnek mindenestire csak örülni lehet, mert kiválóan alkalmas arra, hogy Magyarországot a sok külföldi téves felfogással szemben hűen a világ elé állítsa s ezért teljes elismerés illeti a könyv kitűnő szerzőjét, valamint mindazokat, akik a mű körül közreműködtek.

A LÉLEGZÉS

sokkal könnyebb már az első néhány adag SCOTT-féle Emulsio után is és ez a megkönnyebbülés napról-napra növekedik.

Ezren és ezren tapasztalták ezt az utolsó 32 éven keresztül. Épp ily szembe-ötölő e javulás az általános egészséget illetőleg.

Az Emulsio vásárlásánál a SCOTT-féle májzsíros halolajjal együtt a hála-levél kérvényét is meg kell adni.

Étvágy és álom

visszatér, s az emésztés javul. Próbálja meg és meg fog erről győződni.

Nyáron is legjobb eredménnyel adagolható. **Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fill.**

Kapható minden gyógyszertárban. 12a-1.1

TÁVIRATOK

A politikai helyzet.

Minisztertanács.

Budapest, április 2. (A „Torontál” eredeti távirata.) Ma délelőtt Kossuth Ferenc lakásán minisztertanács volt, amelyen Jekelfalussy honvédelmi miniszter kivételével részt vett a kabinet valamennyi tagja.

A minisztertanács a szerb vámháború ügyével foglalkozott s a kiszivárgó hírek szerint a kormány siettetni fogja a Szerbiával való kereskedelmi tárgyalásokat s nem zárkózik el bizonyos engedményektől. Foglalkozott azután a minisztertanács az általános politikai helyzettel is és a tanácskozáson kidomborodott, hogy a kabinet valamennyi tagja helyesli az egységes pártalakulást s a kormány maga is közreműködik ez irányban.

Kossuth Ferenc bécsi útja.

Budapest, április 2. (A „Torontál” eredeti távirata.) Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter környezetéből jelentik, hogy Kossuth Ferenc a husvét után való héten utazik Bécsbe a királyhoz kihallgatásra.

A bankkérdés.

Budapest, április 2. (A „Torontál” eredeti távirata.) A kormányhoz közelálló forrásból jelentik: A kormány ma a bankkérdésben szolidárisan áll a kartellbank eszméje mellett. Hogy mi fog történni, ha a kartellbank terve meghiusul az osztrákok ellenállásán, erre vonatkozóan igazán fölösleges és meddő dolog ma jóslgatásokba bocsátkozni, annál kevésbé, mert hiszen Kossuth Ferenc kijelentette, hogy ez esetben az önálló bankra vonatkozóan fog a felségnek előterjesztést tenni. A király elhatározása után támad majd egy egészen új helyzet, melyen az új politikai állapotnak kell felépülnie.

Ami az állami bank eszméjét illeti, az ma is élénk megbeszélés tárgyát képezi a politikusok körében. A politikusok egy

része állást foglal az állambank eszméje ellen, mert ez a bank ki volna szolgáltatva a kormány önkényének.

A függetlenségi párt részéről tagadják, hogy az állami bank káros intézmény lehetne a kormány omnipotenciája szempontjából; mert az már csakugyan hihetetlen és képtelen dolog, hogy akármiféle kormány egy állami bankra való befolyását hitelmegvonásokkal érvényesítené politikai célokra. Emellett a függetlenségi párt köréből újból hangoztatják, hogy Wekerle miniszterelnök egyáltalán nem zárkózik el az állami bank eszméjétől.

A fuzió.

Budapest, április 2. (A „Torontál” eredeti távirata.) A függetlenségi párt hivatalos lapja írja a következőket: Kossuth Ferenc, mihielyt egészségi állapota megengedi, egész odaadással lát hozzá, hogy a politikai helyzet kialakulásának nagy problémája megoldassék, s ha lehetséges, az ő ismeretes levelében foglaltak szellemében létrejöjhessen a fuzió, jobban mondva nem fuzió, hanem az erőnek egy nagy negyvennyolcas pártban való egyesülése. Természetes dolog, hogy ez csak a bankkérdés olyan megoldásának alapján jöhet létre, mely a függetlenségi pártot kielégítheti. Ha ilyen megoldás nem jöhetne létre, akkor igazán beláthatatlan zavarok támadhatnak, amiknek elkerülése egyformán érdeke a nemzetnek és az uralkodónak is.

A szerbiai helyzet.

Budapest, április 2. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Belgrádból sürgönyzik, a szkupstina ma ülést tartott, amelyen a szkupstina a husvétünnepre való tekintettel elnapolta magát. Az ülésen 62 képviselő aláírásával petíciót nyújtottak be az elnökségnek, melyben az aláírók kéri, hogy az ország székhelyét Belgrádból helyezze Szerbia belsejébe.

Budapest, április 2. (A „Torontál” ered. távirata.) Mint Belgrádból jelentik, Kruzsevácban több tisztet, köztük egy őrnagyot is összeesküvés miatt letartóztattak. A hadsereg tisztikarában észlelhető izgatások ellen Zsivkovic hadügyminiszter nagy eréllyel lép fel, ami nagyban fokozza a tiszték között az izgalmat.

Egy másik belgrádi jelentés szerint Péter király nem mond le a trónról s lemondásának hírének csak azért keltették, hogy felkeltsék iránta az ország részvétét.

Budapest, április 2. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Bécsből jelentik, monarchiánk és Szerbia között a szerződés nélküli állapot miatt beállott vámháborúja nem sokáig fog tartani. Az intéző körök mindent elkövetnek, hogy a szerződés nélküli állapot minél előbb megszűnjék s így arra törekcsenek, hogy a kereskedelmi tárgyalást, ha lehet, már holnap, de legkésőbb hétfőn Szerbiával felvegyék.

Budapest, április 2. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Belgrádból jelentik, ott a hangulat egész csendes. Az utcáknak a rendes képe van s úgy járnak-kelnek az emberek, mintha semmimsem történt volna, csupán a kereskedők és a gazdák körében van némi mozgalom, mely arra irányul, hogy a kormányt szorítsák, hogy a kereskedelmi szerződést Ausztria-Magyarországgal mielőbb létre hozza.

A honvédelmi miniszter Bécsben.

Budapest, április 2. (A „Torontál” eredeti távirata.) Jekelfalussy Lajos honvédelmi miniszter ma Bécsbe utazott s valószínűleg kihallgatásra megy a királyhoz.

A horvát bán Budapesten.

Budapest, április 2. (A „Torontál” eredeti távirata.) Rauch Pál báró horvát bán ma reggel Budapestre érkezett. A bán délelőtt a miniszterelnökkel akart tanácskozni, de miután az a minisztertanácskozáson volt elfoglalva, nem beszélhetett vele s csak a délután fog Wekerle-vel érintkezhetni.

Felrobbant petroleumgyár.

Budapest, április 2. (A „Torontál” eredeti táv.) Mint Fiuméből sürgönyzik, ma reggel a magyar kőolajfinomító részvénytársaság ottani gyára eddig ismeretlen okból felrobbant. Az alkalmazottak valamennyien idejekorán elmenekülhettek s csak egy ember esett áldozatul a robbanásnak.

Határidő-üzel.

Budapest, április 2. (A nagybecskerekéi Lloyd-társulat távirata.) A mai tőzsdén déli zárlatkor a következő árakat jegyezték:

Buza (április)	28.28
Buza (május)	27.76
Buza (októberre)	22.76
Rozs (áprilisra)	20.54
Rozs (októberre)	18.58
Zab (áprilisra)	17.70
Tengeri (májusra)	15.04

Bérlet 4. sz. VÁROSI SZÍNHÁZ. 4. előadás.

Nagybecskerek, 1909. évi április hó 2-án:

A KIRÁLY.

Vigjáték 4 felvonásban. — Irták: Caillavet és Aréne.

Személyek:

A király	Gózon Béla
De Chamarande marquis	Halasi Béla
Blond	Virányi Sándor
Burdier	Remete Géza
Leloirain	Radványi Dezső
Cornean	Barna Andor
Gabrier	Csoinakosi Gy.
Rivelot	Solymsi Sándor
Therese	Halasi Mariska
Marthe	Haraszti Vilma
Susette	Peterdi Etelka
Georgette	Csanádi Irma

Holnap, szombaton, 1909. évi április 3-án:

AZ ERDÉSZLEÁNY.

Közgazdaság.

Hazai ipari beszerzési források új címtára. A „Hazai ipari beszerzési források” II. és bővített kiadása megjelent a m. kir. kereskedelmi muzeum szerkesztésében. Az új címtár két részből áll. Az első rész betűrendben felsorolja mindazokat a cikkeket, amelyek az országban gyártatnak, példászerű utalással arra, hogy az egyes cikkek gyártásával mely vállalatok foglalkoznak. A második rész az ipartelepeket és azok gyártmányait tünteti fel ipari fő- és alcsoportok szerinti részletezésben. Több mint 1000 olyan ipartelep adataival bővült az új címtár, amelyek az első kiadásban nem voltak fölvéve. 3930 magyarországi és 190 horvát-zlavorországi, összesen tehát 4120 ipartelepről és azok gyártmányairól nyújt részletes felvilágosítást. Ez a címtár is, úgy mint az első kiadás, első sorban az állami és törvényhatósági hivatalok és intézetek számára készült, hogy azok ipari szükségleteik beszerzésénél e segédkönyv segítségével a hazai közszállításokat megismerhessék. De korlátolt számú példányban a közönség részére is utánnymatott a címtár. Az állami és törvényhatósági hivataloknak díjmentesen küldetik meg a címtár, a közönség pedig 2 koronáért megszerezheti a „Hazai ipari beszerzési források” kiadóhivatalánál (Budapest, V., Akadémia-utca 3.) Legzélszerűbb az összeget postán beküldeni. Az előírt címzés be nem tartásából késedelem áll elő a megküldés körül.

Hölgyek és urak

figyelmébe ajánlom a tavaszi idényre érkezett

ujdonságaimat,

amelyek nálam óriási választékban és mesés olcsó árért szerezhetők be.

Saját készítésű férfi- és gyermeköltönyök, felöltők, nadrágok stb.

Különlegességek: Gyermek kosztümökben. Női és leányka felöltők, gallérok ujdonságai a leg-

nagyobb választékban. Külön mértékosztály, d u s szövetválasztékkal.

FRANK LAJOS NAGYBECSKEREK,

(ezelőtt Kovács Gedeon.)

(250-20.13)

Piaci árak.

Hivatalosan feljegyeztek a Nagybecskereken 1909. évi április hó 2-án megtartott heti vásár alkalmával:

buza	50 klgr.	13:80 korona
kétszeres	"	9—
rozs	"	9—
árpa	"	8—
zab	"	7:80
kukorica	"	14—
repce	"	7:80
széna I.	"	10—
II.	"	8—
szalma I.	"	5—
II.	"	5—
burgonya 1 klgr.	"	—10
disznóhus I.	"	1.80
II.	"	1.70
marhahús I. 1 klgr.	"	1.46
II.	"	1.90
borjúhús I.	"	1.80
II.	"	1.36
juhhus	"	1.04
zsir	"	1.60

Felölös szerkesztő: **SOMFAI JÁNOS.**

9603/1909. sz. Torontálvármegye alispánjától.

Pályázati hirdetmény.

Torontálvármegye törvényhatóságánál a VII. fizetési osztályba sorozott, az 1904: X. t.-c. szerinti évi kezdő fizetés és lakbérrel javadalmazott **főügyész**, továbbá az 1904: X. t.-c. szerinti évi kezdőfizetés és lakbérrel, valamint a vármegyei szabályrendelet szerinti irodaátalány és utiátalányval javadalmazott VIII. fizetési osztályba sorozott perjámosi **főszolgabírói állás** lévén betöltendő, ugy ezekre, valamint az ezen állások betöltésével netán megüresedő egyéb állásokra pályázatot hirdetek.

Felhívom tehát mindazokat, kik ezen állásokat elnyerni óhajtják, hogy a 125000/1902. sz. belügyminiszteri rendelet 4. §-a szerint szabályszerűen felszerelt a minősítést is kimutató pályázati kérvényeket az ugyanazon szakasz szerinti módon nálam **foljó évi május 1-ig** nyújtsák be.

Nagybecskerek, 1909. évi márc. 31.

Jankó Ágoston,
alispán.

322—3.1

MÉRLEGKÉPES

KÖNYVELŐ

elvállal olcsó díjazás mellett délutáni és esti órákra könyvelést és irodai munkákat.

Bővebb felvilágosítással e lap kiadóhivatala szolgál.

Az Arpád-utcai 637/15. sz. házban több kisebb és nagyobb

lakás
azonnal kiadó.

Tudakozódní e lap kiadóhivatalában lehet.

14—x.38

Fiatal

kereskedősegéd

expeditornak

egy nagyobb iparvállalatnál

felvétetik.

Cím megtudható a kiadóhivatalban.

314—x.3

Vonatok érkezése és indulása

Nagybecskerekre, illetve Nagybecskerekről.

Érvényes 1909. október hó 1-től.

Érkezik:

a) A nagybecskereki pályaudvarra:

Temesvár, Versecz, Zombolyáról: délelőtt 9 óra 28 p.

Pancsováról: délután 5 óra 40 p.

Budapest—Szegedről: reggel 7 óra 18 p.; délután 5 óra 50 perc.

Szegedről: (mótorokocsi) d. e. 9 óra 47 perc.

Budapest—Nagykikindáról: este 9 óra 50 perc.

b) A nagybecskerek-bégaparti pályaudvarra:

Zombolyáról, Verseczről, Alibunárról és Temesvárról: este 8 óra 05 perc.

Módosról: minden kedden, pénteken és vasárnapon reggel 6 óra 30 perc.

Pancsováról: reggel 8 óra 27 perc.

Zombolyáról: (keskenyvágányu vonal) reggel 8 óra 23 p. este 7 óra 05 perc.

Csösztelekről: (keskenyvágányu vonal) délután 4 ó. 29 p.

Indul:

a) A nagybecskereki pályaudvarról:

Pancsovára: délelőtt 8 óra 10 p.; este 7 óra 5 p.

Szeged—Budapestre: d. e. 9 óra 50 p.; este 6 óra 46 p.

Szegedre: (mótorokocsi) délután 1 óra 15 perc.

Nagykikinda—Budapestre: reggel 6 óra 7 p.

b) A nagybecskerek-bégaparti pályaudvarról:

Zombolya, Temesvár, Versecz: délután 4 óra 35 p.

Temesvár, Versecz, Antalfalva—Pancsova és Alibunárra reggel 3 óra 33 perc.

Zombolyára: (keskenyvágányu vonal) reggel 2 óra 31 p. délután 5 óra 25 perc.

Módosra: minden kedden, pénteken és vasárnapon d. e. 11 óra 38 perc.

Csösztelekre: (keskenyvágányu vonal) délelőtt 11 óra 55 p.

Módosról—Temesvárra: minden kedden, pénteken és vasárnapon 2 óra 10 p. délután.

Temesvárról—Módosig: minden kedden, pénteken és vasárnapon indul Temesvárról 11 óra délelőtt.

Módosról—Zombolyára: minden kedden, pénteken és vasárnapon délután 2 órakor.

Zombolyáról—Módosra: minden kedden, pénteken és vasárnapon délután 5 óra 20 perc.

ÚJ BOR

literje 26 krajcár.

dr. Brájjer Lajos
= szőlőjéből.

Kapható: =
Zápolya-utca I. sz.
(a házmesternél).

34—x.44

608/1909. sz. Szerbszentmárton község előljáróságától.

Pályázati hirdetmény.

Lemondás folytán megüresedett Szerbszentmárton községi **szülésznői állásra** pályázat hirdettetik.

Felhivatnak a pályázni szándékozók, hogy a törvényben előirt képesítésüket és eddigi alkalmaztatásukat igazoló okmányokkal kellően felszerelt kérvényeiket alólírott-hoz legkésőbb **f. évi április 15-ig** nyújtsák be, mivel a később beérkezendő vagy hiányosan felszerelt kérvényeket figyelembe venni nem fogom.

Javadalmazás: előleges havi részletekben a községi pénztárból évi 240 korona készpénzfizetés és minden szülési eset után 2 kor. díj jár, kivéve az igazolt szegényeket, akiket ingyen tartozik kezelni.

Szerbszentmárton, 1909. évi márc. 24.

Nedelykovits,
jegyző.

323—3.1

HÁZELADÁS.

Deák Ferenc u. 7. sz. a. levő házamat előnyös fizetési feltételek mellett eladom. A ház áll 8 szobából, kényelmes mellékhelyiségekkel, villanyvilágítással s nagyon szépen parkirozott udvarral.

SOLYMOSSYNE BRÁJER MÁRIA.

35—x.30

Garantált

70% -ot takarít az

„OSRAM“

kevésbé érzékeny villanyos izzókörte, amely minden helyzetben használható, ugyancsak

50% -ot takarít a

„TANTAL“

nem érzékeny villanyos izzókörte, beszerezhető a gyártól előirt áron

KINDL F. ÉS TÁRSA

cégtől Nagybecskereken,

az áll. el. isk. épületében, szemben a vármegyházával

265—10.9

Ujonan épült elegáns Parklakás

4 szoba, előszoba és mellékhelyiségekkel
Villanyvilágítás! Külön bejárat!

== Május hó 1-jétől kiadó. ==

Amerika-városrészt, Dr. MIHÁLOVITS Ödön úr villájával szemben.

146—x

GYÁROSOKNAK, KERESKEDŐKNEK ÉS IPAROSOKNAK SAJÁT ÉRDEKÜK,

hogy gyártmányaikat, áru- és iparcikkeiket mennél többet hirdessék. — A hirdetések 1900. évi július hó 1-je óta bélyegmentesek és annyira olcsók, hogy aki nem hirdet, az maga ellen vét.

HIRDETÉSEK FELVÉTELEK A „TORONTAL“ KIADÓHIVATALÁBAN.